

Sygn. akt II UK 3/07

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 lipca 2007 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Jerzy Kwaśniewski (przewodniczący)

SSN Beata Gudowska

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku W. O.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych
o ustalenie istnienia obowiązku ubezpieczenia i zapłatę składek,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 26 lipca 2007 r.,
skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 30 listopada 2005 r.,

oddala skargę kasacyjną.

Uzasadnienie

Zakład Ubezpieczeń Społecznych decyzją z dnia 18 czerwca 2003 r. objął W. O. ubezpieczeniem społecznym z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności

gospodarczej w okresie od 8 marca do 29 grudnia 1999r. zobowiązując wnioskodawcę do opłacenia składek w łącznej wysokości 3.094,79 zł.

Wyrokiem z dnia 23 lutego 2004 r. Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie. Podstawę rozstrzygnięcia stanowiło ustalenie, że wnioskodawca jest żołnierzem zawodowym i w służbie pozostawał przed 1 stycznia 1999 r. prowadząc jednocześnie pozarolniczą działalność gospodarczą w postaci usług lekarskich.

W ocenie Sądu pierwszej instancji, żołnierze zawodowi prowadzący działalność gospodarczą od dnia 1 stycznia 1999 r. podlegają ubezpieczeniu społecznemu i dlatego wnioskodawca winien opłacić składki za okres wskazany w decyzji. Podstawę podlegania wnioskodawcy ubezpieczeniu społecznemu osób prowadzących działalność gospodarczą stanowił art. 6 ust. 1 pkt 3 i art. 8 ust. 6 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2007 r. Nr 11, poz. 74 ze zm.).

W uwzględnieniu apelacji wnioskodawcy wyrokiem z dnia 30 listopada 2005 r., Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok oraz poprzedzającą go decyzję i stwierdził, że w okresie od 8 marca 1999 r. do 29 grudnia 1999 r. nie podlegał on obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu z tytułu pozarolniczej działalności i nie ma obowiązku uiszczania składek ubezpieczeniowych za powyższy okres.

Podzielając ustalenia poczynione przez Sąd pierwszej instancji, Sąd Apelacyjny stanął na stanowisku, że w spornym okresie wnioskodawca w zakresie ubezpieczenia społecznego podlegał odrębnym przepisom, a mianowicie ustawie z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz.U. z 1994 r. Nr 10, poz. 36). Stosownie do art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 18 grudnia 1976 r. o ubezpieczeniu społecznym osób prowadzących działalność gospodarczą (jednolity tekst: Dz.U. z 1989 r. Nr 46, poz. 250 z zm.), który utracił swoją moc z dniem 1 stycznia 1999 r., wnioskodawca – jako osoba objęta odrębnymi przepisami w zakresie zaopatrzenia emerytalnego – nie podlegał ubezpieczeniu określonemu tą ustawą w okresie jej obowiązywania. Dopiero na mocy przepisów ustawy z dnia 30 grudnia 1999 r. (Dz.U. Nr. 110, poz. 1256) dokonano nowelizacji art. 9 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych przez dodanie ust. 8 stanowiącego, że osoby pozostające w stosunku służby przed 1

stycznia 1999 r. i spełniające jednocześnie warunki do podlegania ubezpieczeniom z innych tytułów obejmowane są tymi ubezpieczeniami dobrowolnie na swój wniosek. W konsekwencji od dnia 1 stycznia 1999 r., to jest po wejściu w życie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, a przed nowelizacją art. 9 tej ustawy istniała luka prawna w odniesieniu do żołnierzy zawodowych pozostających w służbie przed 1 stycznia 1999 r. i prowadzących jednocześnie własną działalność, gdyż ta grupa żołnierzy zawodowych nie została objęta przepisami ustawy o powszechnym systemie ubezpieczeń. Ustawa systemowa obejmowała w spornym okresie wyłącznie żołnierzy, którzy podjęli służbę po jej wejściu w życie. Zatem objęcie wnioskodawcy obowiązkiem ubezpieczenia społecznego przed dniem 29 grudnia 1999 r. pozbawione było podstaw.

W skardze kasacyjnej od powyższego wyroku Zakład Ubezpieczeń Społecznych zarzucił naruszenia prawa materialnego przez błędną wykładnię art. 6 ust. 1 pkt 13 i ust. 3 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych w związku art. 9 ust. 8 tej ustawy brzmieniu wprowadzonym ustawą z dnia 23 grudnia 1999 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 110, poz. 1256) poprzez przyjęcie, że pozostający w stanie służby w dniu 1 stycznia 1999 r. i prowadzący jednocześnie działalność gospodarczą wnioskodawca nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie apelacji wnioskodawcy, względnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu skargi kasacyjnej podniesiono, że w okresie od 1 stycznia 1999 r. do 29 grudnia 1999 r. funkcjonariusze służb mundurowych nie podlegali z tego tytułu ubezpieczeniom społecznym określonym w ustawie o systemie ubezpieczeń społecznych, gdyż pozostawali w służbie w dniu wejścia w życie ustawy systemowej. W przypadku, gdy osoby te prowadziły równocześnie działalność gospodarczą, z tytułu tej działalności podlegały obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym. Dopiero od daty zmiany stanu prawnego, to jest od 30 grudnia 1999 r., osoba prowadząca działalność gospodarczą, która równocześnie pozostawała w stosunku służby i służbę tę

podjęła przed 1 stycznia 1999 r. podlegała ubezpieczeniom społecznym na zasadzie dobrowolności.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Skarga kasacyjna nie zawiera usprawiedliwionych podstaw. Kwestia podlegania obowiązkowi ubezpieczenia społecznego żołnierza zawodowego pozostającego w zawodowej służbie wojskowej w dniu wejścia w życie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych i prowadzącego pozarolniczą działalność gospodarczą była już przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego. W wyroku z dnia 5 maja 2005 r., II UK 247/04 (OSNP 2005 nr 22, poz. 362) wyrażony został pogląd, że żołnierz zawodowy pozostający w zawodowej służbie wojskowej przed dniem wejścia w życie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, w okresie od dnia 1 stycznia 1999 r. do dnia 29 grudnia 1999 r. nie podlegał obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z żadnego tytułu ubezpieczenia społecznego unormowanego tą ustawą. Sąd Najwyższy w uzasadnieniu powołanego wyroku wskazał, że żołnierz zawodowy pozostający w zawodowej służbie wojskowej w dniu 1 stycznia 1999 r. nie został w ogóle objęty powszechnym systemem ubezpieczeń emerytalnego i rentowych, który pierwotnie obejmował wyłącznie żołnierzy zawodowych, którzy służbę wojskową podjęli po dniu wejścia w życie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (art. 6 ust. 1 pkt 13 w związku z art. 6 ust. 3). Oznacza to, że żołnierz pozostający w służbie wojskowej w dniu 1 stycznia 1999 r. pozostał w systemie wojskowego zaopatrzenia emerytalno-rentowego, do którego ostatecznie zostali włączeni – z dniem 1 października 2003 r. - wszyscy żołnierze zawodowej służby wojskowej wskutek uchylecia przytoczonych wyżej regulacji ustawy z dnia 23 grudnia 1999 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Skutkiem nieobjęcia żołnierzy zawodowych – pozostających w zawodowej służbie wojskowej przed dniem wejścia w życie ustawy systemowej – powszechnym systemem ubezpieczeń społecznych było to, że nie podlegali oni ubezpieczeniu społecznemu z żadnego tytułu ubezpieczenia unormowanego tą ustawą, w tym z tytułu ewentualnego równoczesnego prowadzenia działalności gospodarczej. Uregulowania ustawy systemowej uniemożliwiały jednocześnie skorzystanie przez żołnierzy zawodowych, pozostawionych w systemie wojskowego zaopatrzenia emerytalno-rentowego, z

dobrowolnego wyboru dodatkowego tytułu powszechnego ubezpieczenia społecznego w razie spełnienia warunków. Ta luka legislacyjna została usunięta przez dodanie z dniem 30 grudnia 1999 r. do art. 9 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych ustępu 8, umożliwiającego osobom pozostającym w stosunku służby przed dniem 1 stycznia 1999 r., w tym żołnierzowi zawodowemu pozostawionemu w systemie wojskowego zaopatrzenia emerytalno-rentowego, który jednocześnie spełniał warunki podlegania ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułów, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 2, 4-6 i 10 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, objęcie tymi ubezpieczeniami wyłącznie dobrowolnie na swój wniosek. Analizowana zmiana normatywna nie mogła być rozumiana jako wyłączająca żołnierzy zawodowych, pozostawionych w systemie wojskowego zaopatrzenia emerytalno-rentowego, z obowiązku równoczesnego podlegania określonym tytułowi ubezpieczenia społecznego, ale umożliwiała takim żołnierzom skorzystanie na ich wniosek z możliwości równoczesnego poddania się dobrowolnie tytułowi ubezpieczenia, o którym mowa w art. 6 ust. 1 pkt 2, 4-6 i 10 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Taką interpretację potwierdza to, że ostatecznie z dniem 1 października 2003 r. wszyscy żołnierze zawodowej służby wojskowej zostali wyłączeni z obowiązkowego ubezpieczenia emerytalnego i rentowych według zasad uregulowanych ustawą systemową, ale jako osoby pozostające w stosunku służby, spełniające jednocześnie warunki do podlegania ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułów, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 2, 4-6 i 10 tej ustawy, nadal mogą być dobrowolnie objęci tymi ubezpieczeniami na swój wniosek (art. 9 ust. 8 ustawy). Zbieżne stanowisko wyrażone zostało przez Sąd Najwyższy w niepublikowanych dotychczas wyrokach z dnia 17 maja 2007 r., I UK 368/06 oraz z dnia 4 lipca 2007 r., I UK 26/07, I UK 27/07, I UK 32/07 i I UK 52/07.

Sąd Najwyższy w składzie rozpoznającym niniejszą skargę kasacyjną w pełni podziela przytoczony wyżej pogląd i przedstawioną argumentację, której słuszności zarzuty kasacyjne nie podważają.

Z tych względów skarga kasacyjna podlega oddaleniu na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c.

